

Oprichting kleinescholencoöperatie kwestie van tijd

Kleine scholen wapenen zich tegen opheffing

Het platteland van Nederland kampt met ontgroening en vergrijzing. Voorzieningen staan er onder druk. Dit geldt niet alleen voor de erkende krimpregio's maar voor het gehele platteland van Nederland. De supermarkt, de bieb en het postkantoor: ze sluiten hun deuren. Zelfs de meest elementaire voorziening wordt in haar voortbestaan bedreigd: de basisschool. Vier scholen verzetten zich tegen deze tendens met hand en tand en richtten de kleinescholencoöperatie op.

Met 710 inwoners mag je De Weebosch, gelegen op een steenworp afstand van de Belgische grens, gerust een kleine kern noemen. En (wat) groter worden zit er ook niet echt in. Ze zouden wel willen maar ja: de economische crisis... Starters willen wel bouwen, maar krijgen de woning niet gefinancierd, waardoor de bouw niet start. Senioren voelen wel voor een gang naar een nieuw in de kern te bouwen (zorg)woning, maar krijgen hun huidige huis niet verkocht voor een prijs die hun tevreden stemt. Dus blijven ze zitten waar ze zitten. Een flinke bevolkingsaanwas zit er dus voorlopig niet in.

Gemeenschapszin

Dat wil niet zeggen dat De Weebosch gedoemd is weg te kwijnen. Integendeel, de gemeenschapszin is er indrukwekkend, het verenigingsleven floreert. Veelzeggend is het aantal verenigingen dat de kern telt: 34. Wie 'op' De Weebosch woont, doet dat bewust en wil er doorgaans niet meer weg. Dus ook al telt de Sint Gerardusschool, de enige basisschool in de kern, maar 66 kinderen: die moet behouden blijven. SKOzoK, de koepel waartoe de Gerardusschool behoort, denkt daar anders over. Herman Ritter, secretaris van Dorpsraad De Weebosch: "In 2010 hoorden we geruchten dat SKOzoK overwoog onze school op te heffen. Daarop hebben we het bestuur een brief gestuurd met de vraag of dat klopte. We kregen als reactie: 'Wij denken niet aan opheffing!' Negen maanden later kregen we te horen dat SKOzoK de school alsnog zou gaan opheffen. En dat terwijl de kwaliteit en de schoolresultaten heel erg goed zijn."

Sluiting school is doodsteek kern

Zo – of net iets anders – gaat het op meer plaatsen in ons land. Hoe verder weg van de randstad en de grote steden en hoe dichterbij de grenzen met Duitsland en België, des te groter de problemen. Nederland ontgroent en vergriest. Daarnaast groeit het aantal mensen dat in de stad woont en neemt de bevolking op het platteland af. Een trend die zich lastig laat keren.

Zijn mensen op het platteland koppiger dan stedelingen? Zou kunnen. Hoe dan ook: de bevolking van De Weebosch legde zich niet neer bij het voorgenomen besluit de school op te heffen. Ritter: "Als de school sluit, is onze kern ten dode opgeschreven. Kijk, boodschappen kun je ook elders doen. Wie een auto en een vrieskist heeft, kan op het platteland leven. Maar als de school zijn deuren sluit, kun je het wel vergeten dat jonge gezinnen zich hier nog willen vestigen. Die willen een school vlakbij. En niet alleen omdat ze anders hun kinderen steeds naar vriendjes buiten het dorp moeten brengen en ophalen. Je zult ook zien dat die kinderen vervolgens lid worden van verenigingen in de plaats waar de school staat in plaats van in hun eigen kern. Dat is de doodsteek voor het verenigingsleven en dus de leefbaarheid hier."

Dol op schaalvergroting

Dorpsraad De Weebosch probeerde daarop met de koepel in gesprek te komen. "Dat ging heel stroef", herinnert Ritter zich. "Aanvankelijk kregen we geen enkele

reactie. Later pas, toen de krant er een paar keer over had geschreven, kregen we contact. Maar het heeft ons nog niet veel verder gebracht. SKOzoK zegt dat onze school te duur is, maar weigert cijfers te overleggen waaruit dat zou blijken. Of misschien kunnen ze die cijfers wel niet overleggen. Hoe dan ook: we geloven niet dat deze school te duur is. Op de site van de PO-raad staat een format waarmee je een schoolbegroting kunt maken. Wij hebben becijferd dat onze school open kan blijven. Maar ja, dat strookt niet met de opvattingen van SKOzoK en van staatssecretaris Dekker van Onderwijs. Die geloven heilig in schaalvergroting." Dorpelingen doen dat allermintst. Als ze voorstanders waren van schaalvergroting, waren ze wel in een stad gaan wonen. Maar een kern van 710 inwoners (en 34 verenigingen) legt natuurlijk amper gewicht in de schaal. Daar gaat een koepel met 35 scholen niet van bibberen, laat staan dat politiek Den Haag ervan onder de indruk is. Ritter: "Ik las een column van PvdA-voorzitter Hans Spekman waarin hij ervoor pleitte kleine scholen open te houden. Daarop zocht ik contact met hem en legde ik hem de situatie hier in De Weebosch uit. Spekman mailde me dat dit probleem op scholen her en der in Nederland speelt en bracht me in contact met drie van hen."

Curieus verbond

Zo kwam een curieus verbond tot stand. Vier scholen, gevestigd in Gaastmeer (Friesland), Hoog-Keppel en Laag-Keppel (Achterhoek, Gelderland), Kats (Noord-Beveland, Zeeland) en De Weebosch, hebben de handen ineengeslagen. Ze zijn inmiddels zo'n tien keer bij elkaar geweest. De statuten voor een coöperatie zijn bijna klaar. Het lijkt een kwestie van tijd of de eerste 'kleinescholencoöperatie' van Nederland is een feit. Ritter: "Als je wilt samenwerken en als lid inspraak wilt hebben, invloed wilt uitoefenen en betrokken wilt zijn, is de coöperatie de geschiktste rechtsvorm. Ik weet wel dat staatssecretaris Dekker het anders ziet, maar hij kan niet verbieden dat we ons verenigen. Als we het onderwijs in het dorp willen houden, dan moeten we de school openhouden; indien nodig zelfs op een onconventionele manier." De eerste coöperatie biedt plaats voor zeven scholen. Ritter: "Samen hebben we meer dan driehonderd leerlingen; ruim boven de opheffingsnorm. We moeten weliswaar iemand inschakelen voor de bovenscholse taken, maar desondanks houden we de overhead klein en de kosten laag. De wet is heel duidelijk: scholen zijn van de ouders. Wij hebben maar één doel: de laatste school in onze kern openhouden."

Uittocht jonge gezinnen

Ook al zijn z'n eigen zonen er al lang van af, toch maakt Jan Schuurman Hess zich, samen met een aantal dorpsgenoten, sterk voor heropening van de Prinses Margrietschool in Kats. "We hebben allerlei plannen bedacht en alternatieven aangedragen om de school open te houden, maar vonden bij de koepel noch de gemeente Noord-Beveland steun. Dan moet het maar over een andere boeg." Met ingang van het huidige schooljaar is de enige basisschool in Kats gesloten en staat het gebouw leeg. Als het aan de koepel en de gemeente Noord-Beveland ligt,

'Ook al telt de Sint Gerardusschool, de enige basisschool in de kern, maar 66 kinderen: die moet behouden blijven.'

Tekst en fotografie:
Martin van Rooij

*Herman Ritter, secretaris van
Dorpsraad De Weebosch*

*'Internet biedt goede
mogelijkheden voor
uitwisseling en
interactie.'*

*'Samen zorgen we
dan voor goed,
eigentijds onderwijs
dat bovendien
goedkoper is.'*

is er op termijn nog maar één basisschool op het eiland: in Kortgene. "Dat betreuren wij. Niet alleen vanwege het uitstekende onderwijs dat op onze school werd gegeven – hij behoorde tot de beste kleine scholen van Nederland – of omdat het een ideale school was voor kinderen die baat hebben bij een kleine, overzichtelijke school en veel persoonlijke aandacht. Nee, het gaat ons ook om de sociaalmaatschappelijke functie. Zonder een basisschool sterft een dorp uit. Er zijn al jonge gezinnen naar elders verhuisd omdat de school gesloten is. Er was zelfs een gezin dat een woning in ons dorp had gekocht en het meteen weer verkocht toen bleek dat de school werd gesloten."

Meer dan strategie

Op dinsdag 28 januari bood Schuurman Hess samen met andere initiatiefnemers van de kleinescholencoöperatie een petitie aan de Tweede Kamer aan. Schuurman Hess: "Normaal is dat een formaliteit die een minuut of tien duurt. In ons geval werd er echter vijf kwartier voor uitgetrokken. Bijna alle fracties waren aanwezig en stelden vragen. Het komt natuurlijk ook maar zelden voor dat burgers verspreid over Nederland zo'n initiatief nemen." Schuurman Hess benadrukt dat het plan voor de vier met opheffing bedreigde scholen veel meer behelst dan een strategische alliantie om boven de opheffingsnorm te blijven. "We willen ook met de andere scholen onderwijsinhoudelijk gaan samenwerken en kennis uitwisselen. De Weebosch heeft contacten met een plattelandsschool in Finland. De school in Friesland heeft ervaring met tweetalig onderwijs. Internet biedt goede mogelijkheden voor uitwisseling en interactie. Ook willen we voor een ononderbroken ontwikkelingslijn gaan samenwerken met een middelbare school, hier in Zeeland. Samen zorgen we dan voor goed, eigentijds onderwijs dat bovendien goedkoper is." Schuurman Hess verwacht niet dat alle dertig kinderen die nu elders naar school gaan weer zullen terugkomen. "Veel kinderen hebben ervan wakker gelegen dat ze naar een andere school moesten. Die zijn inmiddels aan de nieuwe situatie gewend. Wel denken we dat we de school kunnen behouden. Aan de kwaliteit van het onderwijs zal het niet liggen. We gaan ervoor er de beste kleine school van Nederland van te maken."